

นิราศเดือน

แจกในการพระกฐินพระราชทาน

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าคำรบ

อธิบดีกรมตำราวรรณคดีและตำราพระนครบาล

ณวัดพนัญเชิง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

โรงพิมพ์ ไสภณพิพรรฒธนากร

อธิบายนิราศเดือน

หนังสือกลอนนิราศเดือนนี้เป็นนิราศซึ่งนบถอกันว่าสำนวนแต่งดีเป็นอย่างยิ่งเรื่อง ๑ บางคนเข้าใจว่าสุนทรภู่แต่ง แต่ทักกล่าวกันมาเป็นหลักฐานนั้น ว่านายมีศิษย์ของสุนทรภู่แต่งเมื่อบวชเป็นพระอยู่วัดพระเชตุพน นายมีคนเห็นว่าใครแต่งกลอนนิราศเมืองกลางไว้ อีกเรื่อง ๑ ปรากฏสำนวนในหนังสือ ๒ เรื่องด้วยกัน ความที่กล่าวมานั้นเห็นว่าพอจะเชื่อฟังได้ ควบกลอนนิราศเดือนแลนิราศเมืองกลางทั้ง ๒ เรื่องนี้ แต่งตามแบบของสุนทรภู่ เป็นเค้าเงื่อนว่าผู้แต่งเป็นศิษย์ หรือเป็นผู้นบถอวัลกลอนของสุนทรภู่ แต่พิเคราะห์ดูในทางความที่แต่งผิดกับสุนทรภู่ จึงเข้าใจว่าจะเป็นสำนวนผู้อื่นซึ่งเป็นศิษย์ของสุนทรภู่

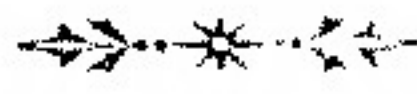
ศิษย์ของสุนทรภู่ที่สามารถแต่งกลอนได้ก็แทบจะถึงครูปรากฏแต่ ๒ คน คือนายมีนคน ๑ กับหม่อมมาโชทัย กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา ซึ่งแต่งนิราศเดือนคนอื่น ๑ นิราศเดือนนั้น ว่าที่แท้จะว่าดีกว่าของ

สุนทรภู่ในบางอย่างก็ว่าได้ เช่นตรงใช้ศัพท์ภาษา
 อังกฤษ ใช้แห่งใดคงหาสัมผัสที่เหมาะเข้าความได้ไม่มี
 เคอะเลยสักแห่งเดียว กระบวนเล่นศัพท์ภาษาต่าง
 ประเทศเช่นนี้ สุนทรภู่ไม่ร้ภาษาต่างประเทศ หา
 สามารถจะเล่นได้ไม่ จึงว่าหม่อมราโชทัยได้เปรียบ
 สุนทรภู่อยู่ตรงนั้น ผู้ที่แต่งกลอนเขาอย่างสุนทรภู่มีมาก
 กว่ามาก แต่ไม่มีใครที่จะแต่งได้ดัดดันทันครุเท่านายมี
 กษ์หม่อมราโชทัยที่กล่าวมา.

๑๙.

นิราศเดือน

๐ ไธระคเดือนหน้าคิมหันต์ พวกมณษย์สัดคชสนก
 ครัน ไทคูกนพิศวงเมือสงกรานต์ ทั้งผัดเชญใจ
 ไล้อังคาส อภิวาทพุทธรูปในวิหาร ล้วนแตงตัวทัวกัน
 วนสงกรานต์ คสะครานเพริคพริงทังหญิงชาย ที่เฒ่า
 แก่แม่มายมิใคร่เทียว ลือคเป็รยวกันหวานลูกหลาน
 หลาย ทกาคคชคสส่วยทังกาย เทยวถวายนาหอม
 พรอมศรัทธา บ้างกมทสวาคมาคพระสงฆ์ ต่างจำนง
 นกกาคคชคสสิกขา ไทแต่เพียงพคกันจำนรรจา นาน
 นานมากลยไปแล่วใจตรอม ล้วนแตงตัวเต็มงามทราม
 สวาค ไล้สสวาคพุงเพองทวยเคืองหอม สงกรานต์ท
 ทรษทไม่มีมอม ประคยพรอมแหวนเพชรเมคมุกดา
 มีเท่าไรไล้เท่านั้นลนผู้หญิง คเพริคพริงเพราเอก

เหมือนเมขลา รามสรเค็นคินสันศักดิ์ดา เทียวไล่ควา
 ลางทกมเชิง ข้างเลนเบยเสยถวจนวมิต ใครขตค
 ถากถางวางกันเหลิง ข้างคตมอยยอผาคากนเบง ทรู
 เชิงทำแปคเก่าเปนเจ้ามอ เขาตคไฟ่ตายแพ้เหลือแต่
 ผา สันขัญญาข่นพลาจครางหือ ๆ นังเสยใจเต็มท
 คองหนมอ ไม่สตัยซอทำไฟ่ตายเขาเอง คเขาเล่น
 เปนระคไม่รชาค นชนาฏฟงกะเตาระชนเหมาะะเหม็ง
 ข้างกหลังเลยเล่นเปนนกเลง ฉนนเกรงกลวนกไม่รัก
 เลย ทังหน่มสาวควาวฉานค้วยการเล่น ข้างซุมเปนมัว
 เมยกันเสยเฉย แต่ตัวเราเปล่าไปมิได้เซย ใ้ออกเอีย
 คิคไปแล้วใจตรม ให้เจ็บจุกทุกข้เท่าคิรคิร ค้วยไม่มี
 คู้ชิตสนิทสนม ทกวนนใครมีซงค้ชม ล้าราญรมย์
 เริงจิตรเปนนิจกาล เมื่อไรเล่ารานจะมข่าง จะไ้กว้าง
 เว้นทุกข้สนุกสนาน แต่่นกตรองปองหามาชานาน
 ทอคสพานเขาที่เห็นไม่เคเลย ว่าคนงถงนชสควิตก

เจ้าชัมภกก็แคลน จะพูดเกี้ยวเลี้ยวลตให้ออกสุ ถ้ามีคู้
 คิมตัวเหมือนหวแหวน ที่กลางคนบ่นขำว่าน่าแค้น พ่อ
 แม่แค้นขึ้นให้ไม่ชอยใจ เทียวหลบหลหนีสถานทั้งบ้าน
 ซ่อง มีพวกพ้องนำข่าไปอาไศรย บ้างชอยชวยรูป
 งามตามเขาไป ไม่อาไศรยพ่อแม่ไปแต่ตัว ที่ตกพุ่ม
 กลุ่มกลดขคในอก ถึงมุ่นหมกอยู่ในก็ไซ้เฉย ว่ารูป
 ชั่วชายซึ่งไม่หวังเซย แสนสังสารหญิงชายไม่วาย
 เลย ไร้ออกเอ๋ยเราก้เป็นเหมือนเช่นกัน ไม่พ้นตัว
 ชั่วช้าว่าแต่เขา ตัวของเราเหมือนยกษมกกระสัน
 เห็นกะเตาะไม่ไ้ใจเป็นควัน เหลือจะกลั่นใจคอเทียว
 กรอกกราย ถ้ามีงานใหญ่โตมะโหรศพ ชัมภกพบเห็น
 มากคุดหลากหลาย เห็นนารูปงามตามแทขตาย
 เพราะเมามายแรกกรกนหนักจริง มีอเห็นนคราवनันชน
 นกหนา ทำที่ท่าถุกในน้ำใจหญิง นอนลเมอเพื่อจิตร
 คิคประวิง ๐๗๐๕๖๑ นันหนาวจริงพ่อขุนทองประคองที่ อันความ

รักมักกลเมอจนเพื่อพก เหมือนนกขอกเรียมแล้วนะ
 แก้วพี่ ให้โหยหวนครวญหาทุกราตรี สักกขจะไต่
 นื่องประคองนอน กระทบถึงเคียนเจ็ดไม่เสร็จโคก
 บังเกิดโรคแรงนักด้วยรักสมร สลากภักตร์จิตแจ่งแต่่ง
 หายคอน อย่างแต่ก่อนหายกระต่ายมีลายทอง ไล่
 คานรूपนาควายภักตร์ ครั้นเห็นหนักคเตนแผ่นผยอง
 แสรกรอหย่อยพวงมาไลยกครอง ไล่เข้าของหายห้าม
 ตามกันมา ทุกวันนมแต่จะทำแปลก ไล่ไต่ระแบก
 เกิดควนมาถวนหน้า สาระพันเอมไอชโภชนา ตาม
 ครทธาส์ปฤษฎนชอนงค์ ทงผู้คิเชญใจก็ไปมาก จับ
 สลากหนงสอชอพระสงฆ์ รัจักนามตามพบประสของค์
 ค่างจำนงน้อมถวายรายกันไป พระลาองคังงกตก
 ประหม่า ให้ยะธาเสียงสั้นอยู่ห้วนไหว สัปรุษกรวคหน้า
 รำในใจ ที่ผู้ใหญ่หมายประโยชน์โพธิญาณ ที่หนุ่ม
 หนุ่มสาวสาวราวกับฉนั้น นักรำพรรณในจิตรอธิษฐาน

ให้มีเมียรูปงามทรามสัคราน ที่เรือนขานคืบคังเขามั่ง
 มี อนงค์นาฏปราธนาจะหาผิว ไม่เล่นถ่วงกินเหล้า
 เมอาหานี้ ให้รูปงามทรามชมอดมดี ลางสัตว์ปราธนา
 หาขนนาง มีเงินทองบัวไฟระเห่เครื่องใช้สอย จะนั่ง
 ลอยนวลสบายนุ่งลายอย่าง ขแต่เรือเก๋งพังลงนั่งกลาง
 ไปตามทางแถวชลทศคนพาย ที่ตคพนกนอยกชชชช
 ไม่นกอนนกกมีแต่ที่หมาย ทมแล้วฉาเฉอยเรื่อยสบาย
 ค่อยเว้นวาย ไศกเศรำเขาหัวใจ กระทำมาหากินภิญ
 โฉยยิ่ง มีลูกหญิงลูกชายหมายอาไศย ที่ไม่มีผิง
 ฝาให้อาไศย เหมือนกบใจของฉันทพรวณา คคถงนช
 สุกที่รักให้หนักอก น้ำตาตกพรังพรายทั้งชายชวา ลัก
 เมื่อไรจะได้แนบแนบอุรา ละห้อยหาไศกคัลยรำพรวณ
 คราง ถงเคอนแปคแตกคอบพยขฝน ฤคคลพระวสา
 เขามาขวาง จวนจะบวชเป็นพระสละนาง อยู่เห็นห่าง
 เห็นกนเมอวนชชชช ประคิขพ่มขบผาพฤกษากะถาง

รูปแรงแคซ่างโคควายขายกันวัน ตักตาหน้าพราหมณ์
 งามละมุน ต้นพิกกลั่นจิตก็จริง ต้นไม้ทองเส้าอง
 หงษ์ขดมิ่ง คู่ละสลึงเขาชายพวกชายหญิง อณรท
 ยศกนิรชะอ้อนพริ้ง มีทุกสิ่งช่อมายซาพระ ชนกฤท
 ธิกรจักรสันนิท คติจริตพุดจาวิลาสะ พระหนุ่มหนุ่ม
 กลุ้มใจทำไมละ เสียงจาจะเจรจาพาสบาย ถำญาตี
 โยมจริงจริงแล้วนั่งเฉย มีใครเงยคหน้าขัญญาหาย
 ไม้พุดมากพาดพิงให้พริ้งพราย คเระระรายเรยบริดย
 กระช้อยชด พรรรยาหนึ่งสองพรรรยาไม่ผาศัก เข้าบ้าน
 กรุกเลยลาสิกขาบท เหมือนน้ำอ้อยข้อยถูกจุมกมค
 ใครจะอดไคไคแล้วพวกชาวเรา นกคณงถงนางกลางพรรรยา
 แต่คอยหาเขาเย็นไม่เห็นเขา เทยวพิงเทศน์มีไคชาค
 คลาดเลา เห็นแต่เขาคณอื่นไม่ชนตา นั่งพิบเพียบ
 เรยบริดยน้อยไปฤา ประนมมือพงธรรมเทศนา ทพง
 จริงนั่งตรัยจนหลยตา ข้างกมหน้าพงไปมีไคเงย ทพง

เล่นเห็นกันเป็นขวัญเนตร ไม่ฟังเทศน์เอาบุญแม่คุณ
 เอ๋ย มาเล่นตากันฉันไม่เคย ไม่สิ้นเลยเหล่าตะกลาม
 กามคุณ ที่ท่านแก้แก้ตัวยังชั่วคอก หมายถึงออก
 ห่างเหินจากเมถุน ท่านอยากบวชสวคมนต์ชนเอาบุญ
 ที่แรกฉันแลแล้วรำคาญใจ ด้วยความรักหนักเหลือ
 เหมือนเรือเพียบ จนน้ำเลียบแคมแล้วแจวไม่ไหว ถ้า
 ผ่อนของชนเสียข้างยังชั่วใจ แจวไปไหนไปได้ไม่หนัก
 แรง โอ้ออกชาวเราเหล่าหนุ่มหนุ่ม อยากใคร
 สุ่มปลาหนองเทยวส่องแสง ตัวฉันเล่าเฝ้าคลังด้วย
 คลางแคลง จะพลิกแพลงไปอย่างไรก็ไม่รู้ โอ้ใครจะ
 สมอารมณ์ ใครช่วยชักฉันจะให้ให้หิวให้หิวหมิว ยิ่งร้อน
 ในใจขอให้หมอดู ว่าชัคคันักหนาให้อาทร ถึงเดือน
 เก้าเศราสร้อยละห้อยหา พระจันทร์ราวนคยกลีบสูญ
 แต่ไคกเศราเราเต็มจนเพิ่มภู มิลับสูญไปข้าง
 เหมือนอย่างเดือน ไม่ได้ชมโฉมศรีไม่มีคู่ จะเปรียบ

ฤๅไทย เมื่อครั้งไรจะพ้นข้อทรมาน ถึงเค็อนสียเห็น
 กนเมื่อวันสารท ใ้สังคาศ โภชนากระยาหาร กระยา
 สารทกล้วยไข่ใ้โตกพาน พวกชาวบ้านถวนหน้ามา
 ธารณะ เจ้ากรมคมห่มสัชลินย แล้วจับจยทยพินอม
 คีคะ หยิบเข้าของกระยาสารทใ้บาตรพระ ธารณะ
 เส่จรสรพกลยมาเวอน พอลยเนตรเชษฐาอรารอน
 แสนอวารณโหยใ้ใครจะเหมื่อน ไม่รู้ที่จะวานใครไป
 ตกเค็อน ใ้มาเยอนเยยมพถงทนอน ถ้าเข้าชค
 อคออกจะกอดรด สอดล้าผคเค็อนทรวงทวงสมร
 แม้นชวนหยกพลกหันจะกนกร ทำแ่งอนพจะงอใ้
 ทอใจ จะเข้าควยคาถามหาเสนห์ อีระเจทำผงใ้
 หลงไหล ไ้ยามนั้โถมตรุกออยู่ไกล ทำไฉนจะไ้
 มิตรมาชคเซย ขอเชิญเทพทุกสถานพิมานสถิตย
 ช่วยเค็อนมิตรใ้มาเยอนอย่าเชอนเฉย อย่าใ้เรียม
 คอยทำอยู่ช้เลย ไม่ใ้เศยนชนงค็อนคองตาย อน

หญิงอนคนไปทั้งไตรจักร ไม่มรกเหมือนนุชที่สุค
 หมาย ขอให้ไต่แนบน้องประคองกาย ออย่าคลาศ
 คลายทรายเท่าเขานีพพาน ยิ่งรำคาญแค้นใจให้สอน
 ่างามชั้นเห็นคงจะสังสาร แม้นแรกเปลี่ยนน้ำใจอา
 ไลยลาญ คงรำคาญเหมือนเรือมที่เกรียมตรอม
 ถายอศรกรกรวยประจวบจิตร คงได้ชิตเซยแนบแอบ
 ถนอม จะประโลมโฉมเฉลิมเป็นเจิมจอม ให้เพริศ
 พรอมพรังพรายสยายบาน จะตั้งตกบกแผ่นให้แน่นหนา
 มีเงินตรากินกรุ่มเป็นภูมิฐาน ช่วยค้ำคนยาวไพรไว้ใช้
 การ ให้เยาวมาลยชนสมภิมย์ใจ พันอนตฤกนก
 นิยมสมบัตย์ ก็เพราะว่าความรักมักหลงไหล สัน
 เือนสียลยลยนี้ยแต่ไกล ยังไม่ไต่กลยาน้ำตาริน
 เือนสียเอ็จเสร์จธระพระวสา ชาวภาราเซ่งแซ่แห่
 กระจัน ลงเรือเพียบพายยกเหมือนนกบิน กระแสสินธ
 สาครายกระจ่ายฟอง สุกสนานขานยาวควาสันนั้น

ข้างแข่งกันขันสู้เป็นคู่สอง แพ้ชนะปะตาพคจาโลง
 ตามทำนองเล่นกะจูนสนทกข ไปช่วยแห่แลกันกระสัน
 สวาคี นุชนาฎพายเรือไล่เสือ จนแยกชุมนุมตมตั้งอสังค
 เส้นเกษไคกสรอยกพลอุยข เหมือนตกแสงแบกไคก
 ไว้สักพ้อม คม่วมอมหน้าตาเมือซากลับ ถึงบ้าน
 หอบขอบออลงนอนพิข ตานันหลยใจตรกนกกถึงพาย
 บ้างว่ากนวนนพคนน ช่างคฉนนกะโรหน้าใจหาย บ้าง
 แกล้งพคคังคังว่าชงชาย เบอจะตายไปกะจูนเขานินทา
 ไคยนพคเชนนกมมาก พคแต่ปากใจนเทยวชนหา
 การโลกยมทวทังโลกา ไครบ่นบ่าว่าเบอไม่เชอเลย
 ถึงตวเรานเลากเรารอน แสนอวรรณวญญานจาเอีย
 ไม่ว่าเล่นเป็นข่าหลังควยหวงเซย ยิงเคยเคยก็ยงคค
 เป็นนิจกาล ทกค่างม่งมาคปราถนา จะพรรณาสุดคค
 ให้วิคถาร ในเล่หกลโลกาห่าประการ ฉนนรำคาญ
 สคทจะชเมง เทือนลขลของล่องลอยกกระทงหลวง ชน

ทังปวงเลยตามอร่ามแสง ดอกไม้ไฟโชติช่วงเป็น
 ดวงแกง ทังพลแรงตงตงตงสันทาน เสียงนกบิน
 พราวพรวดกรวดอายตอ เสียงหวอหวอเฮฮาอยู่น่าฉาน
 ล้วนผู้คนล้นหลามตามสพาน อลหม่านนาวาในสาคร
 บางกแห่ผาขาวพฤษายก มเรือชกเซ่งแซ่แลสลอน
 ขยับระโคมคนตรมิลคร อรชรร่าร่าอยู่น่าเรือ บ้างก็
 ร้องสักรวาไสน่าทขัย ลูกครีบพรอมเพราะเส่นาะเหลื่อ
 ฟังสำเนียงสัตรีไม่มีเคเรือ เป็นโยเยอจับในน้ำใจชาย
 ฟังสำเนียงเสียงนางทกลางน้ำ แลวหวนร่าฤกกถงนช
 ทสัคหมาย กลับมานอนอ่อนทอตระทวยกาย เผ่าฟม
 ฟายชลนาทุกราตรี นอนไม่หลับกลับลุกเข้คน่าต่าง
 จันทระจ่างแจ่มฟ้าในราย เห็นดวงเคือนเหมื่อน
 ลกษณภกคน ยพินพอยไกลในยนา ฟันงคอยนอนคอย
 ละห้อยหวน แลนรณจวนมิไคสนถวิลหา เห็นราห
 จุจับพระจันทร์ทรา ชาวภาวราออองคนงตง พิฤกลันครัน

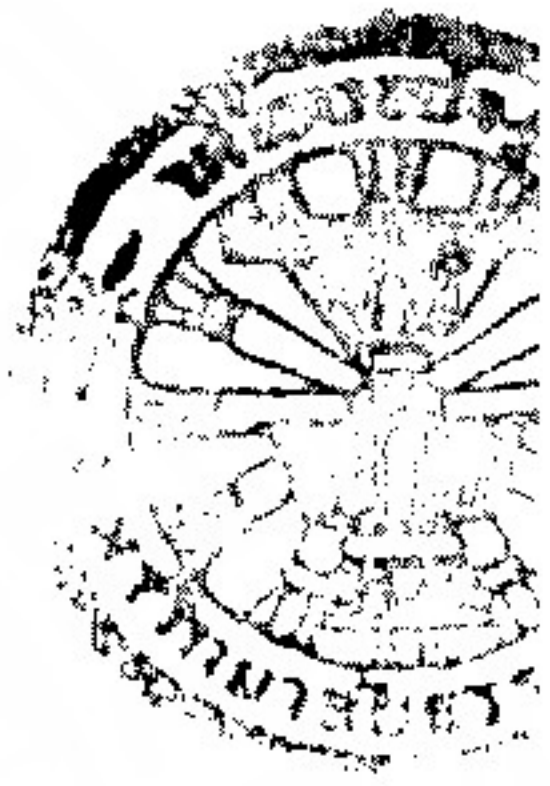
ครกเสียงกกกอง ระฆังฆ้องกลองแซ่ทั้งแต่รสังข
 ประคองเสียงเพียงพนพิภพพัง มีทุกครั้งที่ทุกคราว
 ฉาวทุกที โอ้วาตวงจันทร์เจ้าคุณเคราหมอง ไม่ผูกต้อง
 แผลอกอวยพยขลิ อยู่ในปากกราทอสูริ มีนาที่ปล่อยปละ
 สละกัน แต่ตัวพมไคมีนาทชน ทกวณคินเฝ้าวิโยค
 คุ้มไคกคัลย์ ครอบคณิงถงมิตรทตคพน พชมจันทร์
 ต่างเจ้าเขาวมาลย์ เมอวันมีเทศนามหาชาติ ไคเห็น
 นาฏนชนงคัยอกสงสาร สปรยคขคังพงกุมาร ชชวาลัย
 แจ่มแจ่งควยแสงเทียน พพงธรรมเทศนัจบไม่พบน้อง
 เทยวเมียงมองเลยวลคฉวต:ฉวียน ไม่พบภักตร์
 เขาวมาลย์ในการเปรีญ กวนเวียนมาข้านรำคาญใจ
 ถงถุกเคอนอ้ายไม่ไคสมร ยิงหนาวนอนกอดประทัย
 ไม่หลบไหล ถงกอดหมอนนอนนึ่งแล้วผิงไฟ ไม่อุนใจ
 เหมือนกอดแม่ยอครก พเป็นทุกขทุกเคอนเหมือนจะ
 ม้วย ไครจะช่วยทุกขไคไม่ประจักษ์ ให้คขแค่น

วิชาญญานักหนานัก จนสุดรักสุดฤทธิจะคิดการ ให้สุด
 แค้นแค้นวิตกในอกพิ เหมือนพระสเสารกระษัตริย์
 พลัดสถาน พระเสารทบชฌษาอยู่ชานาน พระภูบาล
 เปนข้าเข้าเข้าไป ถึงกระนั้นพระองค์ก็คงหาย กลีบ
 สบายคืนมาภาภาได้ แต่ทุกขพินยงกว่านั้นไป ทำกะ
 ไรจะได้ ชนทุกคืนวัน เปนเคราะห์กรรมซ้ำแซกเข้า
 แกรุ่น มาหมกมุ่นด้วยผู้หญิงจริงจริงฉนั้น แม่โลกีย์
 เจ้ากรรมเก่าทำครั้น จะยากขึ้นไม่ขาดประหลาดใจ
 ยิงเห็นหน้ามิ่งมิตรให้คิดรัก ออกจะหกลีบแล้วกรรม
 จะทำไฉน ชรอยเป็นคู่สร้างฤาอย่างไร จึงอาไฉย
 นางงามถึงสามฤดู ยกเอาเรื่องในใจใส่สมุด ถ้า
 นงนชทรายเรื่องคงเคืองหู อันความรักมักคลั่งตั้งกระ
 ทุ มีทุกผู้ทุกคนไม่พ้นเลย ครั้นล่วงเข้าเดือนยทวิหนาว
 นางสาวสาวอายุน่าทำหน้าเฉย อุต่าให้บำรุงกายให้ชาย
 เชย ไม่ขาดเลยแบ่งขมนกินสอพอง ไม่ใคร่ผิงอึกค

กลัวศรีเสีย อลุ่มอะเหลยเหลยอกไม่มีหมอง คัด
 บกเขคเลศลวนวนวลลออง อนงคั่นองน่าวรกลกชณา
 ข่างกทางคั่นอองล่องกระจก เห็นผมตกควำขำนัก
 หนา อล่ำหัดอนอล่ำหัดคหัดเล่นตา เปนวิชาชวนชาย
 ให้ตายใจ ข่างกขมพรมพรายชยายแกม เอาหมก
 แต่มให้คำทำเป็นไฟ ล้วนแต่งตัวทักกันทุกวันไป
 นฤาใครจะไม่รักภักคินี้ ทั้งชาวขำล่ำอองเหมื่อนอย่าง
 ขน ย่อมหวานมันกันหมดครคิตถิ ผูกสายสร้อย
 กบขอมอลอวาม ทกวนนนบถอขอมอทอง ข่างกไป
 วัฒหาหลวงพ ขนกุญนอมกายถวายเป็นของ ใครไม่
 รัคทเหมื่อนพน้อง เขาแอบมองลอบคว้อยบาย ธรรมคา
 ว่ารักเขามักรู้ เพราะตาหุยกเหตุสังเกตง่าย จะเจรจา
 พาทีมีแยบคาย ใครอย่าหมายว่าจะบิตไม่มีคเลย เช่น
 ทำนองของฉันทกวันแล้ว เขารุเท่าทงนฉนิกเฉย
 ใ้อ้ออกชายที่หมายเซย - ยังไม่เคยแล้วยงคิตจิตร

กระทบ สืบเคื่อนถ้วนครวญหามารศรี มิได้มีความ
 สบายเท่าปลายผม เผ่าคิดถึงสาธิกายาชะอม น้ำค้าง
 พรหมพริ้งพราวหนาวหัวใจ ไม่เห็นมาเยี่ยมเยียนจน
 เคือนย เจ้าขกษโบายกบินไปกินไหน สุริยาอัยภูงค์
 ลงไรไร โอ้อาไลยสาธิกาน้ำตานอง โฉมยพินกินรเจ้า
 พ้อเอ๋ย เมื่อไรเลยจะได้ชมประสมสอง คุผิวเหลืออง
 เรืองคดงส์ทอง ไต่ประคองแล้วจะชนทุกคืนวัน คอก
 โกมทบุษยามณฑาทิพ วิไลยลิลลอล่องของสวรรค์
 ถาหล่นลงตรงพจะคิครน คงภาลันโลกาสุวาสเทือน
 แม่ดวงแก้วนพเก้าสาวภาค พฝั่งฝากรักใคร่ใครจะ
 เหมือน ให้หมกมุ่นวุ่นวายมาหลายเดือน สติเพื่อน
 คลั่งไคล้ในใจตรม ถึงเดือนสามความโคกไม่เสียม
 สูญ จันทรจารุญแสงงามยามประจุม คารารายพราย
 พร่างน้ำค้างพรหม พนังชมจันทรเพ็งเปล่งไพยม คุแหว

วยเวหาลวันคาเรศ เหมือนดวงเนตรนุชนางล้ำอาง
 โฉม ตกระพริมริมแดงทังแสงโคม ลอยไพยม
 ล้อมจันทร์พรรณราย พนังชมตรมตรกตกสังค น้ำ
 คางหยดเยือกเย็นกระเซ็นสาย ขบผาเผยกลั่นก้าน
 ขานกระจาย ตองพระพายหอมประทั้นเหมือนกลิ่นนาง
 พเคิลมคสังนงอยู่คมะลิ ลมสดีหลงพลอดกอกตกระ
 ถาง พังเปนเสียงสายสมรวอนให้วาง จึงปลอยนาง
 ทางว่าควยฮาไลย พนังคอยนอนคอยน้อยไปฤา
 ขอดูกมอຍอตรกอย่าผลักไส พอรูสึกนิกเขินเคินออก
 ไป ถ้าแม้นใครเห็นฉนแล้วชนจริง ราวกับถูกยา
 แผลตักแปดโต จนชูปไซเสียศรีตังผีสิง พระอะไภย
 หลงรูปวาคหวาคประวิง เรากลยยิ่งกว่าพระอะไภยไป
 ถ้ามีไค่นวลหงฉนคงม้วย ใครจะช่วยคยเข็ญเห็น
 ไ่ม่ไหว ฤาจะเหมือนมคแดงน่าแคลงใจ ให้สังไสย
 วิญญาเป็นอาจิณ คุณำร่าว่าพฤหคยคเป็นขัตตนิ ตาม

ลัทธิน่าอัศจรรย์ ช่างพูดจาทำตังน่านิล ก็สม
 สนั่นเหมือนตำราสารพัน ออกก็ขดด้วยอะไรไหนหนอ
 แตรรอรกนชสศกกระสัน เห็นทอนคนค้ายไม่ขาดวัน
 จะรักกันก็ประเดี๋ยวเมื่อเกยวพาน เหมือนแสงทอง
 ทองฝนกลืนเข้าตาก ระคายปากไม่ละมุนเหมือนนุ่น
 หวาน เหมือนอกเขากินมันยามกนคาร กว่าจะพาน
 พยของคตองใจ กระแจะจันทนคนชายขยาสศ ไม่
 เหมือนรศมิ่งมิตรพิศมัย ประเวณีมิจขภพไตร ไม่ว่า
 ไครทุกตัวทั่วโลกา ถึงเดือนสยสศถึงตรุษใหม่ ยังไม่
 ไท้ชนาฎที่ปราถนา ฟังเสียงบันยงยัตตอศนา รอย
 มหานครศนีเวศวัง ถ้าความทุกข์เรตังเหมือนยงบน
 พิภพพนกจะไหวเหมือนใจหวัง นวลหงคงจะรูถึงหุดัง
 จะนอนฟังทุกขพไม่มีเวน ทุกวันคนเดือนบไม่มีหยุด
 พแสนสศทุกขใจใครจะเห็น ในทรวงข้าเหมือนเขา
 เชอกเอาเลอกกระเด็น ใครจะเป็นเช่นข้าทั้งธานี ความ

รักนชสคหลงพะวงจิตร จนลุ่มคิถญาตีกาน่าขยคัส
 ลมขคามาธาทางต่าย เหมือนไม่มีกระตัญญคเคิดเรา
 พอใจรักแม่เลี้ยงว่าเลี้ยงเพราะ เผาเผลาะก็ไม่ได้
 อะไรเขา รักคนอนลมตวจนมัวเมา อล้าห์เผาอยู่
 ไม่ไปข้างไหนเลย จะไค่ถามไค่ไม่รู้แน่ เห็นจะ
 แก่เสียเปล่าแล้วเราเอ๋ย สงสารใจจิกคจะชิตเซย
 สงสารตัวตวเอ๋ยจะเอกา สงสารมอหมายจะกายกอด
 สงสารปากปากพลอดไม่หนักหนา สงสารอกอกไออนิจา
 ใครจะมาแอบอกให้อุ่นใจ สงสารหลังหลังหมายจะ
 ไค่จค สงสารสคเวทน่าน้ำตาไหล สงสารตาตาพิ
 แต้นไป จะคใครต่างเจ้าจะเปล้าตา ไออกเรามี
 กรรมทำไฉน จิงจะไค่แนบชิตขนิษฐา ไค่แต่ชอ
 ไวชมตรมอรุ ถิงไค่ผาไวห่มกัตรมใจ ถิงไค่แหวน
 ไวชมกัตรมจิตร ไม่เหมือนไค่มิงมิตรพิคไสม ไค่ของ
 อนหมนแสนทงแคนไตร ไม่เหมือนไค่นมน้องประคอง

นอน จะว่าใครใครอะไรในโลกนี้ ไม่เท่าใคร
 เหมือนนรกสวรรค์ จะว่าหนักหนักรอะไรในคืนนอน ถึง
 สิ่งขรก็ไม่หนักเหมือนนรกกัน จะว่าเจ็บเจ็บแผลพอแก้
 หาย ถ้าเจ็บกายชวาจะอาสัญ แต่เจ็บแค่นนแลแล
 จะเจ็บครัน สุดจะกลั้นสุดจะกลั้นจนอารมณ์ จะว่าชม
 ชมอะไรในพิภพ ไม่อาจลยบรรเพดที่เข็ดชม ถึงตายคม
 ไม่สู้การมคม จะว่าลมลมปากหนักแรง จะว่า
 เมามาอะไรก็ไม่หนัก อันเมารักเช่นนมทุกแห่ง
 เกิดยงยงชิงกันถึงพันแห่ง ใครพลาดแผลงล้มตาย
 วายชวา บ้างชกต่อยกันบอบลอบตหัว เขาจับตัว
 ไล่คุกทุกชนกหนา อันโกรธชิงกันทุกวันมา เพราะ
 ตระหาคัวเคียวมันเห็นยวแรง จนพระเณรเถรต้อยไม่
 ได้ คักออกไปชดเพลาะเทียวเสาะแสวง บ้างรอน
 ตัวกลวอดคเหมือนมคแดง นอนตะแคงขวาหงาย
 สบายใจ บ้างก็แต่งเพลงยาวไปนำวโนม ว่ารักโฉม

มิ่งมิตรพิชิตมัย พอลงเฉยให้แม่สื่อถือเอาไป แต่ละ
 ไยราคาถึงต่ำลงทอง บ้างก็ถูกแม่สื่อหลอกปอกเอา
 หมก เจ็บอกอกคอบอายเสียตายของ ถ้าแม่สื่อชอ
 ตรงคงไต่ครอง เป็นหอห้องเรือนเรือเป็นเชอวงศ์
 บ้างกรกเขาข้างเคียวลงเขยวเขน บ้างก็เป็นสังการ
 คักชังม วิไสยพระทกวัตชิตทกองค์ ถ้าลาภตรง
 มาหาเปลืองผ้าไตร บ้างก็ถูกลมหลอกออกมาเกอ
 ชักสพานแหงนถ่อน้ำตาไหล ไม่ไต่เมียบเสียของร้อง
 เอาใคร กลับบวชใหม่สวคมนตรีไปจนตาย เขาว่า
 พระคราวนนกขณอยู่ บวชเณรรู้ไว้เป็นศิษย์ตังจิตร
 หมาย ท่านจับสักสักหน้าปากนอขาย พวกหญิงชาย
 ภาตังทั้งพิภพ เพราะโลกียพนเผอเหลือสละ แต่เป็น
 พระแล้วยงคคณิตชนบ นฤภาคฤหิษฐูจะไม่โลกละ
 โมภมบ ให้ปรารถเรื่องผู้หญิประวิงวน จะพรรณาว่า
 ไปไหนจะหมก เหลือก่าหนคนัยไม่เสร็จเหมือนแม่คณ

มีใช้ฉันหยายชำแถล่งว่าคน ออย่าร้อนรณร้าวรานร่า
 คาญเคื่อง ฉันคนชั่วตัวโคกเป็นโรครัก ออกจะหัก
 เสี่ยเพราะตรอมจนผอมเหลื่อง สวาทหวังตั้งจิตรเป็น
 นิตยเนื่อง จึงแต่งเรื่องรักไว้ให้คนฟัง พออ่านเล่นเป็น
 ที่ประทังทุกข์ ให้ผาคูกตามประสาเป็นข้าหลัง ท่านทั้ง
 หลายชายหญิงอย่าชิงชัง ฉันต่อตั้งแต่งความตามทำ
 นอง อนเรื่องราวตณหานันสาหัส ถ้าใครตัดเสี่ย
 ได้ฉันให้ถอง อล้าห้หคววิชาหาเงินทอง ก็เพราะของ
 สึงเคียวมนเกยวกวน ถงยากจนชนหาประสายาก ที่
 มีมากตงกครองสงวน บ้างก็ชอยชาววังริงกระบวน
 เนอกนवलเสี่ยงกหวานขานก็เพราะ ที่เต็มอึดกลดมน
 กลนไม่หยุด ก็รยรุดเร่วรุดไปวัดเกาะ เป็นเงินแดงแย่ง
 ยคนคเอาเพลาะ เถียงเทลาระุ่นวายไม่อายกัน เพราะ
 โลกย์เจ้ากรรมแกทำเชิญ พระเอิญเป็นทั่วโลกย์ให้
 โศกศัลย์ ถงเทวยตรภชงค์พงศัลยบรรณ ก็เหมื่อน

กนกกับเราที่เศร้าใจ ถารกกันล้นเปรี๊ยะดังเสียงฟ้า
 หจะช้าเสียด้วยดังพวงไม่ไหว แต่เงียบเงียบปลิงของคนง
 ไป รวากย์ไฟใหม่ฟางสว่างโพล่ง ถาคณอนตรกตรอง
 กตองท แต่เราจนจนวายแทบตายโหง ก็มีได้
 สายสมรนอนคลุมโปง ยังกิ่งโค้งพลอยเขาน่าเศร้าใจ
 แต่หนึ่งตรกนอนตรกนกกถ้อง แม้นจะรองชลาสน์
 ห่าเห ถ้าใครแย่งแกล้งพาขวัญตาไป คงจะใส่เสีย
 ให้อยไม่นยชน จะถากเชือกเลือกเนื้อเอาเกลือกทา
 สบค้คะเสียให้สาอารมณ์ถวิล จะทิ้งให้กาแรงมันแย่ง
 กิน จึงจะสิ้นความแค้นแน่นอุรา อะอะไรใจจิตคิดฉัน
 ไม่ควรทไกรธขงด้วยหงษา จะเปนเวรเปล้าเปล้าไม่เข้า
 ยา จิตรนะอย่าอำมหิตให้ผิดคน เมื่อรักเขาเรากรก
 ไร่นึง ถึงใครชิงนางงามตามกศล ถ้าคู่แข่งแล้วจะ
 ไปข้างไหนพัน ออย่าร้อนรุกรานรำคาญใจ ครันคิด
 ไทหายหิงไม่ขิงไกรธ ค่อยปราโมชยิ้มย่องสนองใจ

ที่จริงจิตรฉันไม่กล้าจะฆ่าใคร ทั้งหม้อใหญ่กระนั้นค
 ฉันเอง แต่ความรกรักจริงไม่ทิ้งรัก ยังไม่หักไต่ก่อน
 ลงนอนเขลง นำหัวร่อหนอเราไม่เข้าเพลง พดเอา
 เองแก้เองออกกว่านวาย ด้วยความรักหนักแน่นแสน
 จะคลั่ง เหลือกาลงที่จะหักเหรกรหาย ถ้าสมรัก
 นั้นแลฉันปลิ้นสยาย ไม่เหมือนหมายแล้วเห็นไม่เป็น
 คน ทำอะไรโถมเฉลาจะเข้าใกล้ ฉันจะไต่ฝากรักเสีย
 ลักหน ขอเป็นข้านางงามไปตามจน จะสู้ทนทขถอง
 ให้น้องไซ่ ยิ่งว่าพรรณบนขวนรวิญจวนจิตร ถ้า मैंนผด
 ทนแล้วทไเหน เหมือนหมายไม่กลางข้าพนาไลย
 สควไต่ยที่จะมุ่งผดงปอง จะเอาจริงคงใจไม่ไต่แท้
 มกแต่ทรพยนกไม่ตรกรถอง ถานกไต่เหมือนนกท
 ตรกรตรอง จะนอนร้องลครเล่นให้เย็นใจ นกนกแล้ว
 ก็เปล่าเรายิ่งวุ่น เจ้าประคุณน้ำตาพากันไหล ท่าน
 เจ้าจอมหม่อมจิตรนคคไป แสนอาไลยเพียงกาย
 จะวายชนม์ เต็มกระเศอกเสือกกระแแต่อยู่แล้วหนอ

จะสู้ขอสารพัดก็ขอสัน จะกระโหมโถมเอาเราก็จน
 ครนจะทนอยู่เล่าเราก็กักข ไม่ไต่ตามความรักเลย
 ลักท่า ทุกทีวราตรีไม่มีสุข อร่าเราร้อนเริงตั้งเพลิง
 ลุก จะบากบกเข้าไปอย่างไร นกจะแต่งศกสาร
 เป็นการลข กคคกลขกลวนองจะหมองศรี ไม่เหมอน
 พบกตธาไต่พาที ตองอารวกไวแต่ในใจ จะริเรือง
 ว่าจะกน่าเกลียด ฉนขเกยจอธิบายน้ำลายไหล สำหรับ
 โลกย์โคกคัลยทุกวันไป กว่าจะไต่พขพานเห็นนานครน
 จะขอลานองนอยกลอยสวาค แรมนราศราวฆ่าพนา
 สันท์ เปนคาศทรวงพรตพรหมจรรย ไปสวรรค
 นิพพานสำราญกาย ในชาติบุญพนนอยแล้ว เห็น
 คลาศแคลวคลาเคลอนไม่เหมอนหมาย มีแต่ทกข
 ระทมทขให้อบาย เปนผู้ชายสันคคอนิจจ เรองกข
 ครบขเคอนลสัน ใครอย่านินทาว่าลขหลัง เอาเรองรัก
 ชกเหตุเทศน์ให้พง พอเอวงกมเท่านั้นเอง ฯ

